

)

УДК 519.65

Похила Н.Ю.¹, Коротунова О.В.²

¹ студ. гр. КНТ-220 НУ «Запорізька політехніка»

² канд. техн. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

МЕТОД МОНТЕ-КАРЛО В ЧИСЕЛЬНОМУ ІНТЕГРУВАННІ ФУНКЦІЇ ОДНІЄЇ ЗМІННОЇ

Методом Монте-Карло називають універсальний метод статистичних випробувань. Використовується для розв'язування задач, які мають випадковий характер вихідних даних, у фізиці, математиці, економіці,

оптимізації, теорії управління тощо. Зокрема, метод Монте-Карло застосовують для наближеного обчислення інтегралів, у тому числі і кратних.

Цьому сприяє простота структури обчислювального алгоритму та цілком прийнятна похибка обчислень, яка визначається похибкою генерації псевдовипадкової послідовності чисел, що згенеровані на ЕОМ, та обсягом вибірки. Як правило, $O\left(N^{-\frac{1}{2}}\right)$, де N – число спроб.

Одна з реалізацій методу базується на геометричній інтерпретації визначеного інтегралу і геометричному визначенні ймовірності. Нехай графік функції $y = f(x)$ цілком лежить усередині прямокутника з основою $(b-a)$ і висотою $(d-c)$ (рис. 1).

Геометрично $\int_a^b f(x)dx$ – це площа області під кривою $y = f(x)$.

Дослід, що складається в киданні навмання точок в прямокутник, замінюють формуванням N пар довільних чисел (x_i, y_i) , які повинні рівномірно заповнити даний прямокутник: $a < x_i < b$, $c < y_i < d$.

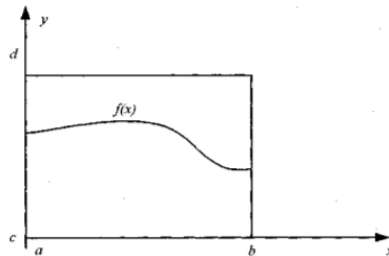

Рисунок 1 – Геометрична інтерпретація.

Тоді частина n точок (x_i, y_i) , що задовольняють умову $y_i \leq f(x_i)$, є оцінкою відношення інтеграла від функції $f(x)$ до площі даного прямокутника S . Значення визначеного інтеграла, згідно даного методу може бути обчислено за формулою

$$\int_a^b f(x)dx = S \frac{n}{N}. \quad (1)$$

Значення визначеного інтеграла можна також обчислити і іншим способом, якщо розглядати його як середнє значення функції $f(x)$ на відрізку $[a;b]$

$$\int_a^b f(x)dx \approx \frac{b-a}{N} \sum_{i=1}^N f(x_i), \quad (2)$$

де x_i – послідовність випадкових чисел рівномірно розподілених на відрізку $[a;b]$.

В якості прикладу методом Монте-Карло було обчислено наближене значення інтеграла $\int_1^e \sqrt[3]{x} \ln x dx$. Розрахунки було проведено для 20; 50 та 100 чисел t_i , $i = \overline{1, N}$, які згенеровано із відрізка $[0;1]$. Відповідні значення x_i зв'язані з t_i співвідношеннями $x_i = 1 + (e-1)t_i$.

Значення функції, які обчислено із застосуванням формули (2) для кожного із значень N : 1,29569 ($N=20$), 1,27046 ($N=50$), ... , 1,27679 ($N=100$).

Аналітичний розрахунок дає результат: $\int_1^e \sqrt[3]{x} \ln x dx \approx 1,27381$.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Мусіяка, В. Г. Основи числових методів [Текст] / В. Г. Мусіяка. – Дніпро: ЛІРА, 2017. – 256 с.
2. Самборська, О. М. Чисельні методи: навчальний посібник для студентів вищих технічних навчальних закладів [Текст] / О. М. Самборська, Б.Г.Шелестовський. – Тернопіль: ТНТУ імені Івана Пулюя, 2010. – 164 с.